

Srbija nije evropski Bangladeš

Kako razumete termin "opština sa povoljnim poslovnim okruženjem"?

David Lythgoe: Opština sa povoljnim poslovnim okruženjem je opština koja objedinjuje visok nivo usluga po realnim, transparentnim tarifama, niske poreze i jednostavnu administraciju. To podrazumeva efikasno upravljanje postojećim resursima, kao i efikasno kapitalno ulaganje u infrastrukturu i kadrove kako bi se što bolje iskoristio oskudni kapital. Ova efikasnost podrazumeva razumevanje tržišne ekonomije i uloge vlade u osiguranju jednakih uslova za sve, kao i njeno nemešanje. To zahteva nov način razmišljanja, dobro planiranje i jednostavnu, transparentnu i nekorumpiranu administraciju. Opština koja može ovo da obezbedi dobra je ne samo za privredu, nego i za sve svoje građane.

Miroslav Krišan: To je opština koja saraduje sa privredom, ima efikasnu administraciju, adekvatnu infrastrukturu i komunalne usluge, odgovarajuće ljudske resurse, planska i strateška dokumenta. Opština Kovačica je krajem 2012. godine sertifikovana kao sredina sa povoljnim poslovnim okruženjem i to za nas predstavlja potvrdu svih zalaganja za uspostavljanje efikasne lokalne administracije koja je usmerena na privredu i građane, približavanje naše opštine evropskim vrednostima i standardima. Poboljšanjem funkcionisanje svih službi opštinske uprave, modernizacijom procesa rada, kao i boljom direktnom komunikacijom sa potencijalnim investitorima naša opština je napravila veliki korak za privlačenje zainteresovanih investitora.

Slobodan Georgiev: BIRN je kroz nekoliko projekata aktivno radio sa lokalnim samoupravama u Srbiji u cilju povećanja administrativnih kapaciteta tih opština i gradova. Pretpostavka je da bolja lokalna administracija jeste osnova za stvaranje uslova za povoljno poslovno okruženje. Dakle, na prvom mestu, one lokalne

zajednice koje su dugoročno ulagale u ljude i pravile timove sposobne da odgovore različitim izazovima uspele su da stvore sistem u kome se potencijalni poslodavac oseća udobno. Takođe, potrebno je da lokalna zajednica uradi više na redefinisajući svog identiteta, na popravljajući imidža, na pokušaju da na jednostavan način kaže ko su i šta je kod njih najbolje. Da bi se ovo postiglo potrebno je da se poprave različiti aspekti života u jednoj opštini ili gradu: od infrastrukture do prostora za rekreaciju, razvoja

David Lythgoe, menadžer poslovanja, Halifax Consulting

Država mora bolje da razume tržišnu ekonomiju

ugostiteljstva itd. Jednom rečju, lokalna samouprava mora da ubedi poslodavca da je dobro mesto za život, a onda će biti lakše pokrenuti i neki posao.

Koje su glavne prepreke lokalnom ekonomskom razvoju u Srbiji?

David Lythgoe: Nažalost, većina njih nije na lokalnom nivou. Postoje mnoge prepreke, a najvažnije su nepredvidljivost, visoki porezi, komplikovana i dugotrajna papirologija, zastareli propisi o radu i visoke kamatne stope. Kompanije vole predvidljivost koja im daje prostor za planiranje. Nepotpune, nejasne i pristrasne politike (sa tendencijom promene posle svakih narednih izbora) ne pomažu celokupnoj situaciji, kao ni korumpirana praksa. Odbici od zarada (porez na zaradu i doprinosi) su veliki, preko 40% bruto zarade, čak i za najniže plaćene radnike. Malo je zemalja u kojima je opterećenje na najniže zarade toliko veliko. Reforma Zakona o radu je preko potrebna, i to na različitim poljima.

Preduzeća takođe vole jasne i jednostavne administrativne procedure. Dobar primer za ostale institucije je APR, koji ima razumne i moderne procedure.

Miroslav Krišan: Po mom mišljenju, najveće prepreke su nedovoljna finansijska sredstva za male lokalne samouprave (mali bužet); komplikovane i dugotrajne procedure za dobijanje raznih saglasnosti i dozvola od institucija koje nisu u nadležnosti opštine (Elektrodistribucija,

MUP za vanredne situacije, Vojvodina vode i sl); politika državnih subvencija koja favorizuje samo velika preduzeća koja otvaraju više od 100 radnih mesta, što stavlja u neravnotežan položaj mala i srednja preduzeća, kao i male sredine gde se većinom otvaraju ovakvi pogoni; preveliko poresko opterećenje za novoosnovana preduzeća.

Slobodan Georgiev: Nedostatak onoga što smo nabrojali u prethodnom odgovoru, kao i preterana oslonjenost na državu. Lokalne samouprave bi trebalo da od države traže samo opšte smernice a da ostale poslove obavljaju sopstvenim resursima i udruživanjem na međupštinskom nivou. Prepreka koja postoji u Vladi Srbije, tiče se nespremenosti centrale da lokalno da više nadležnosti. Beograd bi trebalo da pokaže veće poverenje prema organima uprave na lokalno i da ih ohrabruje u njihovim nastojanjima da privuku ljude sa biznis idejama. U tom smislu država bi trebalo mnogo više da uradi na razvoju saobraćajne infrastrukture, puteva, interneta, energetskih potencijala i zaštite životne sredine.

Miroslav Krišan, predsednik opštine, Kovačica

Više pažnje i novca za lokalni nivo

Šta treba da urade opštine, a šta država kako bi podstakle razvoj privrede i nove investicije?

David Lythgoe: Opštine treba da se bore protiv korupcije, da kreiraju strategije koje imaju saglasnost svih partija i da pronalaze nove načine da poboljšaju usluge i komercijalizuju komunalnih usluga, istovremeno smanjujući poreze. Država treba da se bori protiv korupcije; da kreira jasne politike; da pojednostavi administrativne procedure; da jednostavno, postepeno i srazmerno smanji odbitke od plata (uz manje odbitke, siva ekonomija bi se sama smanjila); da napravi efikasne sudove; da stvori okvir za profesionalizaciju lokalnih komunalnih preduzeća; i da se više potruži da razume tržišnu ekonomiju. Srbija bi trebalo uskoro da promeni reputaciju "evropskog Bangladeša" u ekonomiju sa većom dodatnom vrednošću. Njena tradicija dobrog obrazovanja može ponovo oživeti i stvoriti izvanredne kadrove ako i kada reforma obrazovanja bude stavljena u prvi plan. I opština i država treba da se uzdrže od subvencionisanja, osim u veoma posebnim slučajevima. Subvencije obično podstiču neodrživo poslovanje. Pogledajte ovo - vlada opozuje preduzeća a onda troši deo tog njihovog novca da podrži neka od njih (a drugi deo troši na sebe). Ovo znači da mnoga preduzeća daju svoj novac i nekolicini svojih konkurenata. Vlade u svim zemljama veoma su loše u odabiru firmi koje će podržati. To je posao tržišta. Što je još gore, domaća preduzeća često moraju da plaćaju pomoć stranim konkurentima kako bi oni mogli da pokrenu svoje poslovanje u Srbiji. Umesto toga, sva raspoloživa sredstva bi trebalo da se koriste da se omogući plaćanje PDV-a po realizaciji uplate, kao i da se smanje porezi i deficiti kako bi se obezbedila makroekonomska stabilnost koja može smanjiti kamatne stope.

Miroslav Krišan: Opštine treba da oslušuju potrebe privrede i urade sve što je u njihovoj

ingerenciji kako bi unapredile lokalne uslove za poslovanje. Prvi korak je naša opština uradila, samim tim što je ispunila 12 sveobuhvatnih kriterijuma sertifikacije za povoljno poslovno okruženje. Od države očekujemo da posveti više pažnje razvoju malih sredina, podršci manjih i srednjih preduzeća, privlačenju investitora iz inostranstva, davanju podrške domaćim investitorima, povećanju zapošljavanja, pojednostavljenju procedura za investitore, poboljšanju komunikacije između lokalnih samouprava i republičkih institucija. Da unapredi rad agencija koje imaju zadatak da privlače investitore u Srbiju.

Slobodan Georgiev: Država da stvori infrastrukturni okvir za sve regione i da pomogne onda kada same lokalne samouprave to nisu u stanju da urade. Lokalne samouprave da budu hrabrije u određivanju vizije razvoja i implementacije projekata koji treba da omoguće ostvarivanje te vizije. Opštine i gradovi u Srbiji bi morali

Slobodan Georgiev, projektni koordinator, BIRN Srbija

Prvo da dokažemo da smo dobro mesto za život

da se udružuju kada su u pitanju veći investicioni projekti, trebalo bi da sami ujedine svoje regije i da zajedno nastupaju prema investitorima.

Šta privatni, javni i civilni sektor mogu da urade zajedno za dobrobit zajednice?

David Lythgoe: Privatne firme mogu doprineti time što će se boriti protiv sumnjivih radnji, lobirati za bolje propise o radu, sami korigovati svoje postupke, itd. Javni sektor mora da se usredsredi na borbu protiv korupcije. Civilni sektor može biti presudan katalizator do čiste prakse, tako što će raditi na konkretnim problemima iz neprofitnog ugla.

Svest javnosti je od suštinskog značaja. Sećate se kako je broj nesreća opao kada je donesen nov zakon o bezbednosti saobraćaja? I to ne zbog oštrijih kazni, nego zbog veće svesti. Kada je kampanja završena, broj nesreća je ponovo porastao. Isto tako, veća svest o osobenostima i koristima prave tržišne ekonomije suštinska je potreba.

Miroslav Krišan: Opštine treba da uključe privatni i civilni sektor prilikom definisanja prioriteta i strategija društveno-ekonomskog razvoja, kao i u donošenju važnih odluka od značaja za čitavu zajednicu. Ova saradnja ogleđa se i u zajedničkim aktivnostima i projektima infrastrukturnog opremanja, edukacije stanovništva, podrške mladima koji su važan činilac u razvoju svakog društva, promocije investicija. Ključnu ulogu u povezivanju lokalne samouprave sa privredom i civilnim sektorom u opštini ima odeljenje za privredu i lokalni ekonomski razvoj.

Slobodan Georgiev: Preduzetnici treba da budu nosioci ideja, civilni sektor bi trebalo da ih prilagodi potrebama zajednice, a javna uprava bi trebalo da ukida prepreke za njihovu realizaciju. BIRN je kroz organizovanje Lokalnih budžetskih foruma identifikovao veliko zanimanje lokal-

nih preduzetnika za ono što radi javna uprava, ali je činjenica da tu ne postoji uvek dobra komunikacija. Civilni sektor bi trebalo da bude inicijator sadržajnije debate između privatnog i javnog sektora na konkretnim aktivnostima: bolje upravljanje javnim finansijama sa jedne strane i promovisanje društveno odgovornog poslovanja u privatnom sektoru. Takođe, treba raditi na izjednačavanju statusa domaćih i stranih investitora jer često lokalne uprave nemaju sluha za domaće preduzetnike onako kako to čine kada su strani u pitanju. Dobra saradnja ova tri sektora bi pomogla da se mnoge stvari lakše objasne i približe građanima u periodu reformi društva koje zahtevaju značajna odricanja svih učesnika u procesu.